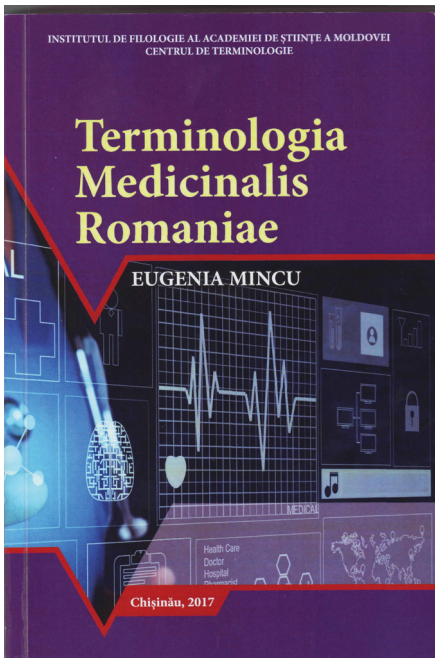

**Eugenia MINCU. *Terminologia Medicinalis Romaniae*.
Chișinău: Pontos, 2017, 276 p.**

Prezentul studiu investighează constituirea și cristalizarea terminologiei medicale românești și multiple probleme care se desprind sau rezultă din aceste procese.

Din punct de vedere teoretic, lucrarea reprezintă o contribuție valoroasă în ceea ce privește formarea termenilor medicali sub aspect diacronic, elementele de formare a termenilor, relația național-internațional în terminologia medicală, dubletele etimologice greco-latine, clasificarea termenilor medicali și a elementelor terminologice, relația dintre lexicul comun și lexicul specializat, tratamentul

fenomenelor de polisemie, sinonimie, omonimie, antonimie, hipo- și hiperonimie terminologică etc.

Credem că nu vom exagera dacă vom spune că prin modul cum a fost concepută și realizată, prin diversitatea problemelor abordate, prin bogăția de fapte și profunzimea lor cunoaștere, prin comentariile competente și pline de sugestii, prin subtilitatea observațiilor, rigoarea argumentării deducțiilor și a concluziilor, prin ampla bibliografie, prin atitudinea deferentă față de o opinie sau alta, cercetarea reprezintă o lucrare originală, scrisă în cunoștință de cauză.

Apreciem conținutul și structura capitolului I, *Limbă, limbaj, terminologie*, în care nu se merge pe o cale bătătorită, nu se reiau fapte expuse deja în alte lucrări de specialitate de referință, ci se realizează o construcție teoretică interesantă, fundamentată pe ontologie, care explică modelarea termenilor medicali sub aspect semantic, sintactic și pragmatic.

Autoarea aduce în atenție problemele de bază dezbătute în literatura de specialitate în legătură cu terminologia, concepută ca studiu al vocabularelor de specialitate, între care și opinia unor exegeți ce concep limbajele ca fiind „creații artificiale” și, ca atare, cu un statut deosebit în raport cu evoluția „naturală” a limbii istorice. O astfel de opinie a fost îmbrățișată de lingviști cu mare audiență, precum Eugen Coșeriu, care sublinia caracterul artificial

al „nomenclaturilor”, ce țin de istoria domeniilor cunoașterii, iar nu de istoria limbilor. Aceasta ar fi perspectiva adecvată dacă limba ar avea numai aspectul popular, încât actualizarea ei să se realizeze numai pe baza normei cutumiare, a obișnuințelor și modelelor oferite de mediul social. Dacă însă se are în vedere aspectul literar al limbii, afirmația nu mai este admisibilă, căci, deși este adevărat că filonul obiectiv are și în acest caz o anumită importanță, de data aceasta rolul esențial îl are orientarea conștientă din perspectiva unei finalități și unui aspect al limbii, iar preeminența entității cunoscute și a conștiinței despre ea în raport cu denumirea se înscrie în această situație. Dacă nu se admite acest punct de vedere în legătură cu limba literară, care presupune trecerea din natură în cultură, atunci nu se poate explica formarea și evoluția ei și nici tendința spre formarea limbii exemplare sau a laturilor ei standardizate.

De aceea, Eugenia Mincu este îndreptățită să noteze că terminologia, ca disciplină științifică, este, pe de o parte, chemată să constate stările de fapt și, pe de altă parte, să realizeze norma prescrisă, destinată optimizării vocabulelor profesionale. Dacă semnificatul sau semnificația ține de structurarea și de ierarhizarea conceptuală a domeniului reprezentat, semnificantul sau expresia ține în principiu de tipul limbii, astfel încât limbile care au în specific îmbogățirea lexicală internă (prin compunere) pot recurge la formații proprii, în vreme ce limbile cu posibilități mai reduse de creație lexicală sunt predispușe la împrumuturi. Ca atare, limbi ca rusa și germana arată că termenii nu sunt independenți de limbile istorice în ciuda faptului că noțiunile, devenite semnificații ale termenilor, sunt construcții raționale,

iar nu rezultate ale evoluțiilor din spațiul reprezentat de idiomuri. Pe de altă parte, chiar în cazul împrumuturilor, termenii, în accepția de semnificați, nu atestă faptul că ar fi independenți de orice limbă, căci sunt construiți cu mijloacele uneia sau mai multor limbi și, prin aceasta, sunt în relație cu elementele unor limbi istorice.

În acest sens, este relevant capitolul II al lucrării, *Terminologia națională versus terminologia internațională*, în care se arată concludent continuitatea limbilor savante în terminologia medicală internațională.

În paginile consacrate prezentării și evaluării parcursului istoric al terminologiei medicale internaționale și românești, autoarea studiului oferă un bogat inventar de termeni, extrași din texte vechi (letopisețe, opere de Dimitrie Cantemir, manuale) și din dicționare din secolul al XIX-lea, deseori însoțiți de contexte edificatoare și comentatii cu subtilitate.

In extenso, lucrarea delimitează mult mai multe probleme decât cele anunțate în *Cuprins*. Studiul depășește considerabil cadrul tematic anunțat prin titlu, întrucât poate fi conceput ca o autentică istorie a constituirii și evoluției terminologiei medicale internaționale și a celei românești.

Cercetarea este extrem de utilă, informativă atât pentru terminologii-practicieni și traducători, cât și pentru cercetători, studenți și specialiști din diverse domenii și chiar... pentru medici, oferind soluții și explicând controversate probleme ale teoriei și practicii terminologice. Se impun documentarea amplă, rigurozitatea și exigența cercetării, structurarea armonioasă a lucrării, rafinamentul analizelor semantice și contextuale realizate, amploarea materialului investigat.

Faptele demonstrează că în elaborarea lucrării, demersul autoarei nu a fost lipsit de dificultăți, deoarece sistematizarea și analiza unui număr mare de termeni și elemente terminologice au impus, fără îndoială, un efort imens. Apreciem în special capitolul III, în care autoarea discută problema dubletelor greco-latine, iar comentariile depășesc frecvent definiția „seacă” a termenilor, evocând diverse simboluri și asociații din „științele vieții”. Se urmărește pertinent relația terminologie științifică – terminologie populară, care în domeniul medicinei este poate cea mai pregnantă și cea mai spectaculoasă.

Am putea constata că fiecare capitol luat în parte ar putea fi interpretat

ca un microstudiu complex în subiectul abordat. Ne referim la capitolele privind relațiile semantice dintre termenii medicali românești, metafora în terminologia medicală, terminologia medicală *in vivo*.

Prin vastitatea problematicii abordate, fundamentarea metodologică a cercetării, examinarea pertinentă a fenomenelor de limbaj, formularea unor teze cu valabilitate teoretică și reale repercusiuni practice, lucrarea reprezintă o realizare meritorie în domeniul lingvisticii.

Inga DRUȚĂ
Institutul de Filologie al AȘM
(Chișinău)